

Odpowiedzialność dyscyplinarna członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

2014-12-01

Rok 2014 przyniósł wiele istotnych wydarzeń dotyczących naszego samorządu. Wejście w życie w sierpniu br. m.in. zmiany ustawy z dnia 7 lipca 2014 r. Prawo budowlane znacznie rozszerzyło krąg osób mogących ubiegać się o nadanie uprawnień budowlanych.

Prawo wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie odzyskali technicy. Dodatkowo uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie mogą uzyskać mistrzowie. Konsekwencją tych zmian będzie w przyszłości dalszy rozwój PIIB spowodowany m.in. wzrostem liczby członków. W roku bieżącym rozpoczęła się także IV kadencja działania izby. Dokonano wyboru na lata 2014–2018 członków organów wszystkich szczebli oraz został uchwalony program działania PIIB. Wykonywanie zawodu zaufania publicznego nakłada na członków izby obowiązek szczególnej dbałości o pozytywny wizerunek inżyniera budownictwa. Uważam, że celowym jest przypomnienie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej. Należy tutaj nadmienić, że izby architektów i inżynierów budownictwa są chyba jedynymi samorządami w kraju o skomplikowanym podwójnym systemie postępowania dyscyplinarnego.

Każdy członek naszej izby za zawinione naruszenie obowiązków określonych w Prawie budowlanym, podczas wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, odpowiada w trybie odpowiedzialności zawodowej. Przepisy dyscyplinarne dotyczące odpowiedzialności zawodowej sprecyzowane są w rozdziale X Prawa budowlanego. Postępowanie w tym przypadku prowadzone jest według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. **Stronami przed właściwym sądem dyscyplinarnym są wyłącznie obwiniony członek izby oraz rzecznik odpowiedzialności zawodowej, pełniący funkcję oskarżyciela.**

Na terenie kraju, w postępowaniu zawodowym w III kadencji (lata 2010–2013) ukarano 297 osób, w tym ponad 84% pełniło obowiązki kierowników budów. Postępowanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej jest nadrzędne w stosunku do postępowania w trybie odpowiedzialności dyscyplinarnej. Dotyczy ono jednak tylko jednego wycinka naszej pracy, a mianowicie wyłącznie nieprzestrzegania Prawa budowlanego podczas pełnienia samodzielnych funkcji technicznych określonych w art. 12 ust. 1 tegoż prawa. Naruszenie pozostałych obowiązków przez członka PIIB, ujętych w art. 41 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, skutkuje wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

Dla przypomnienia, art. 41 zawiera cztery zasady obowiązujące członków izby, a mianowicie:

- 1) przestrzeganie przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej,
- 2) przestrzeganie zasad etyki zawodowej,
- 3) stosowanie się do uchwał organów izby,
- 4) regularne opłacanie składek członkowskich.

Nieprzestrzeganie którejkolwiek z tych zasad może skutkować nałożeniem kary dyscyplinarnej. Tryb postępowania dyscyplinarnego reguluje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 października 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego w stosunku do członków samorządów zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów. W postępowaniu dyscyplinarnym, oprócz obwinionego i rzecznika odpowiedzialności zawodowej, **stroną jest także**

pokrzywdzony. Inny jest także katalog kar. Art. 54 ust. 1 ustawy samorządowej definiuje cztery rodzaje kar:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) zawieszenie na okres do 2 lat w prawach członka izby,
- 4) skreślenie z listy członków izby.

W przypadku orzeczenia którejkolwiek z kar, ukarany dodatkowo może zostać zobowiązany do pokrycia kosztów postępowania. Opłata ta jest zryczałtowana i w zależności od rodzaju nałożonej kary wynosi od 500 do 3000 zł. Co prawda postępowanie dyscyplinarne nie dotyczy przewinień związanych z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych, niemniej ukaranie karą okresowego zawieszenia w prawach członka lub skreślenia z listy członków izby jest w skutkach tożsame z zakazem wykonywania samodzielnych funkcji technicznych.

W latach 2010–2013 karami w trybie odpowiedzialności dyscyplinarnej ukarano ponad 30 osób, co stanowiło około 10% wszystkich ukaranych. Mimo nielicznych przypadków prowadzenia postępowań w tym trybie, zauważa się braki wiedzy o obowiązujących uregulowaniach, wynikających z faktu przynależności do PIIB. Mam nadzieję, że omówienie typowych wykroczeń dyscyplinarnych pozwoli w przyszłości na ich wyeliminowanie. Obowiązek stosowania się do uchwał organów izby oraz regularnego opłacania składek (art. 41 ust. 1 pkt. 3 i 4) nie powinien budzić żadnych wątpliwości. W analizowanym okresie pięć osób zostało ukaranych karą upomnienia i dodatkowo opłatą pieniężną za lekceważenie ww. zasad. We wszystkich przypadkach ukarani, mimo zawieszenia w prawach członka izby oraz braku obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, pełnili samodzielne funkcje techniczne.

Pozostałe kary orzeczone w omawianym okresie dotyczyły nieprzestrzegania zasad etyki zawodowej (art. 41 ust. 1 pkt 2). W każdym omawianym przypadku sądy dyscyplinarne stwierdzały naruszenie punktu 2.1. Kodeksu zasad etyki zawodowej PIIB, który mówi, że *w swej działalności członek izby kieruje się dobrem publicznym oraz zasadami uczciwości zawodowej i osobistej.* Tak też było w przypadku kradzieży materiałów budowlanych z placu budowy przez kierownika robót, a karą było zawieszenia w prawach członka izby. Rozpatrywano cztery przypadki posługiwania się przez członków naszej izby sfałszowanymi uprawnieniami. Dwie osoby zostały ukarane upomnieniem, a pozostali otrzymali kary nagany i zawieszenia w prawach członka izby. Poza niestosowaniem się do zasady ujętej w punkcie 2.1 kodeksu etyki, w powyższych sprawach zarzucono także naruszenie przepisów zawartych w punkcie 2.2: *członek izby pamięta o konsekwencjach swojej działalności, licząc się z zagrożeniami bezpieczeństwa, życia, zdrowia i dobra ludzi,* oraz punkcie 4.1: *członek izby powinien podejmować tylko takie zadania, do których wykonania jest teoretycznie oraz praktycznie przygotowany i przekonany, że uzyska założony rezultat.* Ponad 30% udowodnionych przewinień zakończonych ukaraniem karą nagany lub upomnienia dotyczyło relacji z inwestorami. Dotyczyły one niewykonania bądź nierzetelnego wykonania przyjętych do realizacji opracowań, które zazwyczaj były z góry opłacone przez zleceniodawców. Do tej samej grupy należy zaliczyć przypadki poświadczenia nieprawdy w pismach związanych z wykonywaniem zawodu, kierowanych do urzędów, a także w dziennikach praktyk zawodowych. Konsekwencją były kary upomnienia i nagany. Poza złamaniem cytowanych powyżej zasad etyki, zlekceważono także inne przepisy zawarte w działach 4 – „Relacje pomiędzy członkiem izby a jego zleceniodawcą i pracodawcą” i 5 – „Stosunek

do zawodu” kodeksu etyki. Sądy dyscyplinarne ukarały upomnieniem pięć osób za nieuzasadnioną, graniczącą z pomówieniem krytykę działań i opracowań innych członków izby. W skrajnym przypadku jeden z ukaranych w celu przekonania do swoich racji próbował zastosować argumenty „siłowe”. Czyny te pozostawały w sprzeczności z treścią działu 6 – „Lojalność i solidarność zawodowa”, a zwłaszcza poniższych zasad:

- *członek izby powinien mieć zaufanie do wyników prac wykonanych przez innych członków izby. W przypadku innego, odmiennego poglądu krytycznego, powinien go wyrazić w sposób kulturalny, nie obrażając godności oponenta;*
- *działanie na szkodę współpracowników, pomniejszanie ich osiągnięć zawodowych i utrudnianie im działalności jest nieetyczne;*
- *członek izby jest zobowiązany traktować obiektywnie i w odpowiedzialny sposób opinie, ekspertyzy i opracowania innych członków izby, a w szczególności szanować prawa autorskie i nie pomniejszać wartości pracy innych członków izby, stosując powierzchowne lub tendencyjne oceny.*

Na zakończenie przypominam dwie zasady etyki dotyczące relacji członka izby z jej organami:

8.4 Członek izby, wezwany przez organ samorządu, obowiązany jest stawić się na wezwanie w wyznaczonym terminie, a w razie poważnej przeszkody – niemożność stawiennictwa usprawiedliwić.

8.5 Członek izby, wezwany przez organ samorządu do złożenia wyjaśnień w sprawach wynikających z ustawowego zakresu zadań samorządu albo niniejszego Kodeksu, obowiązany jest złożyć wyjaśnienia w wyznaczonym terminie.

Lekceważenie powyższych zasad, brak reakcji na wezwania rzecznika odpowiedzialności zawodowej oraz nieudzielenie wyjaśnień skutkowało karą nagany.

Nie chciałbym, analizując przewinienia dyscyplinarne, stosować gradacji poszczególnych grup przewinień, niemniej uważam, że nawet pojedyncze przypadki nieetycznego postępowania w odniesieniu do zleceniodawców i innych zewnętrznych podmiotów mogą powodować zniekształcenie wizerunku całej naszej grupy zawodowej.

Gilbert Okulicz-Kozaryn

Sylwia Krajewska-Tejwan